

• اهمیت سلسله سلجوقیان در میان سه ترک تبار : هم به سبب تأثیری که در تحولات ایران و سایر سرزمین های اسلامی و هم به سبب وسعت قلمروشان ، اهمیت بیشتری داشتند

• سلجوقیان تشکیلات حکومت خود را بر اساس تشکیلاتی که از سامانیان و غزنویان به جای مانده بود ، پایه گذاری کردند . البته تشکیلات آن دوره ها نیز بر گرفته از خود را چگونه پایه گذاری کردند ؟
سلجوقیان تشکیلات اداری و حکومتی خود را بر اساس تشکیلاتی که از سامانیان و غزنویان به جای مانده بود ، پایه گذاری کردند . البته تشکیلات آن دوره ها نیز بر گرفته از نظام اداری و حکومتی ایران باستان بود و در هر دوره تغییراتی نیز در آن پدید می آمد

• در رأس حکومت سلجوقی **سلطان** قرار داشت . در آن دوره ، خلیفه عباسی بیشتر **ریاست معنوی و دینی** داشت و قدرت سیاسی و نظامی در اختیار **سلاطین** بود .

• در دوره سلجوقیان سلاطین برای مشروعیت بخشیدن به حکومت خود **سعی می کردند خود را مطیع و پشتیبان دستگاه خلافت نشان دهند**

• چگونگی حکومت سلاطین در دوره سلجوقی بر مردم : **با ظلم و خود کامگی حکومت می کردند و منتقدان و مخالفان خود را به سختی مجازات می کردند . سلاطین زندگی پر تجملی داشتند و صاحب املاک و ثروت زیادی بودند**

• چرا سلجوقیان ناگزیر بودند برای اداره قلمرو خود از وزیران ایرانی استفاده کنند ؟
سلجوقیان مردمانی کله دار و بیابانگرد بودند که با زور شمشیر ، امور سیاسی و نظامی را در اختیار گرفتند ، آنها از شهرنشینی و کشورداری بی خبر بودند و برای اداره قلمرو پهناور خود ناگزیر شدند از وزیران ایرانی استفاده کنند

• عمیدالملک گندری : **وزیر سلطان طغرل بود که نقشی موثر در موفقیت های او داشت**

• خواجه نظام الملک : **وزیر آلب ارسلان و ملکشاه بود ، او چنان قدرت و نفوذی داشت که کمتر کاری بدون صلاحدید و مشورت او انجام می گرفت**

• نقش وزیران ایرانی در اداره امپراتوری سلجوقی : **در نتیجه تدبیر و مدیریت این وزیران ، اوضاع اقتصادی و فرهنگی بهتر شد و کشاورزی ، بازرگانی ، صنعت ، هنر و معماری رشد زیادی کرد .**

• یکی از وظایف مهم وزیران در دوره سلجوقی : **تنظیم رابطه ی سلطان با خلیفه و دیگر فرمانروایان**

• به طور کلی دوره سلجوقیان از نظر گسترش **دانش** و **هنر** و **ادب** از دوره های برجسته تاریخ ایران محسوب می شود .

• مدارس نظامیه : **خواجه نظام الملک مدارس در شهرهای مختلف بنیان گذاشت که همگی آنها نظامیه خوانده می شدند و مهم ترین آنها نظامیه های نیشابور ، اصفهان و بغداد بودند**

• ویژگی های مدارس نظامیه: در مدارس نظامیه به مدرسان ، مدیران و کارکنان نظامیه ها ، حقوق پرداخت می شد . این مدارس مقررات خاصی داشتند و استادان و شاگردان با دقت خاصی گزینش می شدند و رقابت شدیدی برای رسیدن به مقام استادی در این مدارس وجود داشت

• از استادان نظامیه **امام محمد غزالی** بود . همچنین **سعدی** شاعر معروف نیز از دانش آموختگان مدارس نظامیه به شمار می رفت .

• در دوره سلجوقیان در شهر های **خراسان** بیش از سایر مناطق ایران مدرسه وجود داشت . به طوری که در آستانه هجوم مغول ها ، **خراسان** بزرگترین مرکز علمی ، ادبی و مذهبی ایران بود .

• رواج زبان فارسی در هندوستان : **لشکرکشی های محمود غزنوی و جانشینانش به هندوستان ، موجب زبان فارسی در زبان فارسی در آن دیار شد**

• در ابتدای دوره سلجوقی ، نامه ها و فرمان های حکومتی و دفترهای دیوانی از **عربی** به **فارسی** تغییر کرد .

• در قرن پنجم و ششم هجری ، زبان **تُرکی** که زبان **فرمانروایان** بود نیز در ایران رواج پیدا کرد .

• در دوره سلجوقی به سبب **آرامش و رونق بازرگانی** شهر و شهرنشینی گسترش یافت .

• پایتخت های سلجوقیان شهرهای **ری** و **نیشابور** و **اصفهان** بود .

• معماری در دوره **سلجوقی** به اوج شکوفایی رسید .

• در دوره سلجوقی ابتکار **حیاط و چهار ایوان اطراف آن معمول گردید . در ساختن انواع گنبدها ، برج ها و مناره ها ، کاروانسراها و مدارس نیز الگوهای جدیدی در معماری به کار گرفته شد** ایرانیان در ساختن مساجد :

• در قرن پنجم تا هفتم هجری ، **آجرکاری** و **کاشی کاری** در بناها به اوج زیبایی و شکوفایی رسید .

• نمونه هایی از جلوه های مهم هنر دوره سلجوقی : **ساختن ظروف سفالین لعاب دار و بدون لعاب و ظروف زرین فام یا طلایی که با نقش و نگار های مختلف**

• هنرهای ایرانی در دوره سلجوقی : **فلز کاری ، خوشنویسی ، تذهیب و ساختن جلد کتاب از چرم و نقش انداختن بر روی آن**